

SAVANTUL PETRU PONI – DESCHIZĂTOR DE DRUMURI ÎN DIFERITE DOMENII

**Adriana TĂEREL, Constanța RIZESCU, Ana CARATA,
Emilia STANCU, Maria SOPOREAN, Iuliana CRIȘAN**
adriana.taerel@yahoo.com

ABSTRACT: Petru Poni (Săcărești, Iași, 1841–1925) was chemist, mineralogist and a founder of the Romanian School of Chemistry. He attended primary courses in Târgu Frumos and then the College National from Iasi and at 18 years obtained a scholarship at Sorbonne. He conducted research on the chemical composition of the Romanian Petroleum and mineral water. Petru Poni organized chemistry laboratories for scientific research. He was the author of the first textbooks of physics and chemistry. In 1878 he was appointed professor at the University of Iasi, where he taught for 33 years. In 1879 he became member of the Romanian Academy. Petru Poni collaborated in the establishment of scientific societies.

KEYWORDS: scientist, chemist, founder

Petru Poni, (Săcărești, Iași, 1841–1925) chimist, mineralog, a fost unul dintre fondatorii școlii românești de chimie. Cursurile primare le face la Târgul Frumos, ulterior urmează cursurile Colegiului Național din Iași. La 18 ani obține o bursă la Sorbona.

În 1878 a fost numit profesor la Universitatea din Iași, unde a predat timp de 33 de ani. În anul 1879 devine membru al Academiei Române. Colaborează la înființarea Societății Române de Științe (1890), iar în 1900 a înființat Societatea de Științe[2].

A efectuat cercetări asupra compoziției chimice a petrolurilor românești și apelor minerale. A fost organizatorul laboratoarelor de chimie pentru cercetare științifică, autorul primelor manuale de fizică și chimie.

Din cuprinsul lucrării *Cursu de Chimie Elementară –Fundatu pe teorie atomică* menționăm câteva capitole: *Noțiuni preliminare, Fenomene*

chimice, Deosebirea între fenomene fizice și chimice, Corpuri simple și compuse, Ipotesă asupra constituiunii, materiei, Afinitate, Disoluțiune, Nomenclatura, Cristalografia[1].

Fig. nr. 1 – Savantul Petru Poni (1841–1925)

Din capitolul *Cristalografia (Centru. Acsa. Sistemă cristalină)* cităm: „În orice cristală există un punct așezat astfel încât ori ce dreaptă care trece prin el și care se termină la fețele cristalului, se află împărțită prin el în două părți egale. Această parte este centrul cristalului”.

Tot din această lucrare redăm imaginea preparării acidului azotic.

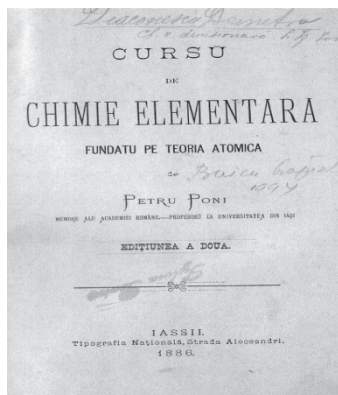

Fig. nr. 2 – Curs de chimie elementară, Iași 1886

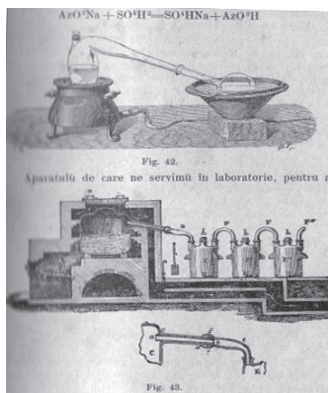

Fig. nr. 3 – Prepararea acidului azotic

În 1897, Petru Poni și Anastasie Obregia au inaugurat, în noua clădire a Universității din Iași, un laborator de chimie, după model german. În 1903 prof. Petru Poni a introdus un nou curs: Studiul chimic al petrolului.

În școala lui Petru Poni s-au format valori care s-au remarcat prin dragostea pentru știință: P.Bogdan, Anastasie Obregia, N. Costăchescu, Gh. Spacu, Radu Cernătescu, C.V. Gherghiu.

A fost unul dintre pionierii chimiei românești, fiind considerat întemeietorul acestei școli. În prezent, Institutul de Chimie Macromoleculară al Academiei Române din Iași îi poartă numele *Petru Poni*. Institutul de Chimie Macromoleculară „Petru Poni» din Iași este institut de excelență al Academiei Române înființat în februarie 1949 [4].

În memoria savantului s-a creat la Iași Muzeul „Poni – Cernătescu». Clădirea, monument istoric, construită în 1839, a devenit proprietatea profesorului Petru Poni în anul 1880. Din anul 1925, casa revine fiicei lui Petru Poni, chimista Margareta Poni, care o donează în 1971 Consiliului Popular al orașului Iași, cu scopul de a fi organizată ca muzeu memorial dedicat familiei Petru Poni. Nepoata savantului, Profesor Florica Mageru, a făcut de asemenea o importantă donație Complexului Muzeal Național „Moldova” Iași, cuprinzând patrimoniul mobil existent la acea dată în casa familiei Poni. După un lung proces de restaurare, Muzeul a fost inaugurat în anul 1991, sub numele de Muzeul Chimiei Ieșene „Petru Poni”. În anul 1994 a devenit Muzeul „Poni-Cernătescu” [3].

Petru Poni este considerat fondatorul școlii românești de chimie, întemeietorul și organizatorul cercetării științifice în domeniul chimiei de la noi. A dovedit inițiativă și în alte domenii neexploatate până la Petru Poni, printre care *mineralogia, virtuțile terapeutice ale unor ape naturale*. A fost totodată un bun psiholog și pedagog, sprijinind educația tineretului la toate nivelurile și toate straturile sociale.

Bibliografie

- [1] ***Mic dicționar enciclopedic, ediția a III-a, Editura Științifică și Enciclopedică, București, 1986, p. 1342.
- [2] Poni, Petru, Curs de chimie elementară, Tipografia Națională, Str. Alecsandri, IASSII, 1886.
- [3] <http://www.cimec.ro/muzee/cernatescu/cernatescu>
- [4] <http://www.icmpp.ro/>